

31 765 Kwaliteit van zorg
25 295 Infectieziektenbestrijding
Nr. 491 Brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 maart 2020

Hierbij informeer ik u over de stand van zaken met betrekking tot de maatregelen die wij nemen ter bescherming van kwetsbare mensen en zorgmedewerkers ten aanzien van het coronavirus.

Hierbij komen aan de orde:

1. Aanscherping bezoek verpleeghuizen
2. Beleid andere sectoren langdurige zorg
3. Overige initiatieven

1. Kabinet scherpt beperking bezoek verpleeghuizen aan (tot en met 6 april)

De strategie die we in Nederland kiezen, op basis van de adviezen van het Outbreak Management Team (OMT)- RIVM, is erop gericht om de verspreiding van het coronavirus maximaal te controleren. Dat betekent dat we met verstrekkende maatregelen de piek van het aantal besmettingen proberen af te vlakken en uit te smeren over een langere periode. Met als doel dat er steeds voldoende capaciteit is om mensen te helpen die het meest kwetsbaar zijn. Door het verloop van de epidemie te vertragen, voorkomen we een ongecontroleerde toename van het aantal patiënten en overbelasting van ons zorgsysteem.

Besluit

Gegeven de toenemende risico's voor kwetsbare ouderen in verpleeghuizen, heeft de praktijk in Noord-Brabant en Limburg uitgewezen dat een beperking van het bezoek aan verpleeghuizen noodzakelijk was om het groeiend aantal besmettingen in te dammen. Ook op veel andere plekken in Nederland worden de deuren voor bezoekers gesloten. Verenso (Vereniging van specialisten ouderengeneeskunde) is tot het advies gekomen dat dit landelijk nodig is in het belang van de veiligheid van bewoners en medewerkers.

De ministeriële commissie crisisbeheersing (MCCB) heeft vandaag het besluit genomen om alle verpleeghuizen en kleinschalige woonvormen in de ouderenzorg preventief te sluiten voor bezoek en voor alle anderen die niet noodzakelijk zijn voor de basiszorg. Dit besluit is afgestemd met Actiz en Zorgthuisnl - brancheverenigingen in de langdurige zorg – en cliëntenorganisaties en na consultatie met het RIVM. Het besluit is in lijn met het advies van het OMT over het

beperken van contacten en in het bijzonder het beperken van bezoek aan kwetsbare personen.

Deze ingrijpende maatregel is nodig om de bewoners, hun naasten en medewerkers te beschermen. De maatregel gaat in op vrijdag 20 maart en duurt tot en met 6 april. De maatregel zal uiteraard onmiddellijk weer worden verruimd als dat mogelijk is. In de stervensfase of vergelijkbare omstandigheden kan een instelling incidenteel afwijken van deze maatregel.

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de intramurale zorg, tegelijkertijd behoren zij vaak ook tot de kwetsbare doelgroep. Instellingen kunnen er daarom voor kiezen om structurele vrijwilligers (individuele vrijwilligers die structureel praktische steun bieden), toe te blijven laten, mits zij zelf niet tot de kwetsbare doelgroep horen, er geen verdenking van besmetting is op de locatie en zij zelf geen klachten hebben zoals beschreven door het RIVM.

De genomen maatregelen hebben ook effect op de beschikbaarheid van de dagbesteding en de behandeling die mensen thuis ontvangen. Wij vragen zorgorganisaties er alles aan te doen om binnen de mogelijkheden die zij hebben hiervoor passende oplossingen te vinden.

Vanwege de bescherming van kwetsbare mensen en personeel in de verpleeghuizen en de hieronder genoemde sectoren is het belangrijk dat deze ook zijn aangesloten bij de ROAZ voor de verdeling van de beschermende materialen.

Beroep op begrip en medewerking

Het kabinet realiseert zich dat dit een heel zware, maar onontkoombare maatregel is met veel impact voor bewoners, familieleden, bekenden, verpleegkundigen, verzorgenden, specialisten ouderengeneeskunde en anderen in de verpleeghuizen. In deze uitzonderlijke crisissituatie is het nodig om de bewoners en medewerkers in de verpleeghuizen zo goed mogelijk te beschermen. Het kabinet doet dan ook een dringend beroep op ieders begrip en medewerking.

Het gaat het kabinet en alle betrokkenen aan het hart dat naasten en bewoners elkaar tijdelijk niet meer kunnen ontmoeten in de zorgcentra. Juist in deze fase van ongerustheid en zorgen is het directe contact mens tot mens erg belangrijk voor iedereen. Het kabinet doet dan ook tegelijkertijd een beroep op organisaties en hun medewerkers om er alles aan te doen om bewoners en naasten op andere manieren in contact te laten blijven en daarvoor creatieve en innovatieve mogelijkheden te zoeken en te benutten om het verblijf van de bewoners zo aangenaam, comfortabel en veilig mogelijk te maken.

2. Beleidslijnen andere sectoren in de langdurige zorg

Het kabinet is en gaat in overleg met het RIVM en brancheorganisaties van andere sectoren, in het bijzonder de gehandicaptenzorg en ggz, en cliëntenorganisaties om daar tot passende afspraken te komen over bezoek.

Naast de ouderen in de verpleeghuizen en mensen in de gehandicaptenzorg gaat het ook om kwetsbare personen die thuis wonen of jeugdigen in een jeugdzorginstelling. Onderstaand ga ik nader in op de maatregelen dan wel adviezen zoals die voor deze specifieke groepen gelden.

Kwetsbare ouderen in de thuissituatie

De situatie van kwetsbare personen die thuis wonen is anders dan in de instellingen. Zij zijn veelal minder kwetsbaar en er is thuis geen sprake van concentratie van kwetsbare personen. Het aantal contacten met anderen is beperkt en het advies aan kwetsbare personen is om bezoek beperkt te houden. Tevens is het dringende advies aan familie, vrienden en burens om het bezoek aan kwetsbare personen te beperken. Die actuele situatie en alle beperkingen die deze met zich meebrengt is ook voor deze groep ingrijpend. Dat betekent dat we andere manieren moeten vinden om contact te onderhouden en dat gebeurt ook volop. Stuur ze een kaartje, (beeld)bel ze wat vaker en blijf op die manier in contact. Er zijn ook verschillende hulpmiddelen en initiatieven om te voorkomen dat mensen vereenzamen en mensen te helpen in deze situatie.

Voor mensen die wel bij de kwetsbare ouderen thuis komen, zoals mantelzorgers gelden natuurlijk de algemene hygiënemaatregelen. Voor het bezoek van zorgprofessionals gelden de algemene richtlijnen van het RIVM voor professionals buiten het ziekenhuis. Het is wel van belang om kwetsbare personen in de thuissituatie goed in de gaten te houden. Voor een deel van hen valt zorg en ondersteuning vanuit dagbesteding en dagbehandeling weg, waardoor meer zorg en ondersteuning thuis nodig is. Wegvallen van mantelzorgers die ziekteverschijnselen hebben kan ook leiden tot eenzaamheid en onvoldoende ondersteuning. Het is van belang dat organisaties die dagbesteding/behandeling sluiten kijken of noodzakelijke extra zorg en ondersteuning in de thuissituatie kan worden georganiseerd of dat op een andere manier de vinger aan de pols kan worden gehouden. Zoek daarin lokaal samenwerking.

Jeugdzorginstellingen

Er wordt niet overgegaan tot een algemene opschorting van bezoek aan kinderen in jeugdzorginstellingen. Het is belangrijk dat kinderen contact kunnen hebben met hun ouders en voogd. Er moet per kind worden bepaald wat de meest passende aanpak is. Daar hoort bij dat we voor kinderen met een kwetsbare gezondheid extra bescherming bieden, overeenkomstig de RIVM-richtlijnen. Dit bespreek ik met de brancheorganisatie en beroepsgroepen.

Geestelijke gezondheidszorg

Ook breder zien we mensen met een zorgvraag die kwetsbaar zijn als gevolg van de corona-crisis. Zo treft deze ook mensen met psychische problemen. Zowel voor mensen met bestaande problematiek, als mensen die nog niet in behandeling zijn de ggz is er extra aandacht. Staatssecretaris Blokhuis zal in een separate brief

ingaan op de specifieke set aan acties die worden ingezet om de gevolgen van de huidige situatie voor mensen met een ggz-zorgvraag te beheersen.

Tijdelijke opschorting Valysvervoer

Besloten is om de uitvoering van Valys, het bovenregionaal vervoer voor mensen met een mobiliteitsbeperking met ingang van vrijdag 20 maart tijdelijk op te schorten. Ik neem dit besluit om de verspreiding van het coronavirus en de gezondheidsrisico's voor Valys-reizigers en chauffeurs te beperken. Het gaat bij de Valysreizigers in veel gevallen om ouderen en/of mensen met een kwetsbare gezondheid. Ik acht het daarom niet verantwoord om het Valysvervoer, dat als regel gecombineerd vervoer betreft, in de huidige situatie te continueren, mede in het licht van de richtlijnen van het RIVM om overdracht van het virus te voorkomen. Valys is bovenregionaal vervoer met een sociaal-recreatief karakter. Het advies van het RIVM en de maatregelen van het kabinet hebben de afgelopen week al geleid tot een zeer sterk verminderd beroep door pashouders op deze vorm van vervoer. Deze daling zet zich de afgelopen dagen steeds verder door. Ik verwacht daarom dat de gevolgen van dit besluit voor Valys-reizigers beperkt blijven. Gezien het belang dat met Valys wordt gediend, heb ik met de uitvoerder van Valys afgesproken om prioritaire, noodzakelijke ritten zoals het bijwonen van een uitvaart of een huwelijk, indien dat vanuit een gezondheidsperspectief verantwoord is, wel uit te voeren. De opschorting van de uitvoering van Valys geldt vanaf vrijdag 20 maart zolang de preventiemaatregelen om verdere verspreiding van het coronavirus te beperken van kracht zijn (in ieder geval tot en met 6 april 2020). De Valys-pashouders zullen adequaat door de vervoerder worden geïnformeerd.

3. Overige initiatieven

Het besluit om het bezoek niet meer toe te laten tot verpleeghuizen heeft natuurlijk een enorme impact maar is noodzakelijk om besmetting te voorkomen. De fysieke sociale afstand moet echter wel samengaan met continuering van sociaal contact op andere manieren. Dit vraagt om creativiteit en het maximaal benutten van de (digitale) mogelijkheden die beschikbaar zijn. Het is belangrijk dat mensen elkaar kunnen bellen. Ook de digitale verbinding (beeld bellen) waardoor familieleden en naasten elkaar kunnen zien en met elkaar kunnen praten is een goede manier om met elkaar in contact te blijven. Samen via de beeldverbinding een spel spelen of een televisieprogramma kijken zijn slechts enkele voorbeelden, die nu ook al in de praktijk worden gebracht en zorgen voor een gevoel van samenzijn. Op lokaal niveau zijn ontzettend veel organisaties en particulieren actief die een steentje bij willen dragen om – juist nu – extra aandacht te geven aan mensen in een verpleeghuis. Er zijn talloze mooie initiatieven opgezet om kaarten of brieven te zenden aan ouderen of mensen met een zwakke gezondheid of een mooie tekening te maken en die af te leveren. Kleine gebaren die grote individuele impact kunnen hebben.

Daarnaast zijn er ook veel ondernemers en particulieren die maaltijden bereiden en/of bezorgen bij mensen thuis of helpen met boodschappen doen. Talloze lokale netwerken worden aan elkaar verbonden en daar helpt VWS aan mee. Waar nodig zal ik organisaties, burgerinitiatieven en vrijwilligers aansporen actief te participeren en te ondersteunen en waar nodig verbindingen te maken.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge